

MEMO

Wetswijzigingen Wet werk en bijstand 1 januari 2012

Inleiding

De Tweede Kamer heeft de gewijzigde Wet werk en bijstand (Wwb) per 1 januari 2012 aangenomen. De omvang van de wijziging(en) lijkt in eerste instantie beperkt. Nadere bestudering laat echter zien dat het een forse omslag is in de manier van en denken over uitkeringsverstrekking. De regering stelt de eigen verantwoordelijkheid van de burger nadrukkelijk centraal. Iedereen werkt en alleen als het niet anders kan is tijdelijk bijstand mogelijk. Het bekende adagium wordt verder uitgewerkt en vooral aangescherpt. Werken wordt aantrekkelijker gemaakt door te korten op voorzieningen. Dit wordt bereikt door een reeks voorgeschreven maatregelen. De ruimte voor gemeenten om zelf invulling te geven is zeer beperkt.

De wijzigingen in de Wet werk en bijstand vanaf 2012

1. Een toets op het huishoudinkomen

De gezinssituatie waarin kinderen 18 jaar worden en een eigen recht op uitkering krijgen stopt. Het samenlevingsverband en de kosten die men daarin deelt verandert niet wezenlijk nadat kinderen de leeftijd van 18 jaar bereiken. Hier hoort geen zelfstandig recht op een uitkering voor inwonende kinderen vanaf 18 jaar bij. Vanaf 1 januari 2012 geldt een uitkering voor het hele gezin, de huidige zogenoemde 'gehuwdenorm' (norm 2011 is € 1.253,86). Al het inkomen en vermogen waar de afzonderlijke gezinsleden over beschikken telt mee. De jongste dochter van 18 kan dus kostwinner worden. Hiermee wordt een eind gemaakt aan de situatie waarin aan een gezin (bijvoorbeeld ouders met twee meerderjarige kinderen) meerdere uitkeringen worden verstrekt.

Het aantal gezinnen met inwonende kinderen in de bijstand bedraagt landelijk 6 %. Deze gezinnen worden in voorkomende gevallen getroffen door een inkomensachteruitgang van rond de 40 %. Maximaal activerend is het wel. Als elk gezinslid naar vermogen werkt dan verdient men al snel meer dan de gehuwendennorm.

In een voorbeeld

Een gezin met twee kinderen zijn allen afhankelijk van een uitkering.
De ouders krijgen 90 % van het sociale minimum: € 1.128,47.
Beide kinderen krijgen 60 % van het sociale minimum: 753,32 per kind
Het totale, gezamenlijke inkomen is dan: € 2.633,11.

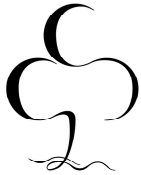
Vanaf 1 januari geldt één uitkering voor het hele gezin en dat is de huidige gehuwendennorm van € 1.253,86. Dit is een forse inkomstenachteruitgang. Al het inkomen en vermogen waar de afzonderlijke gezinsleden over beschikken telt mee. Wordt door de jongste dochter van 21 jaar meer dan deze norm verdient dan is er voor het hele gezin geen recht op bijstand.

Er gelden wel een aantal uitzonderingen:

- Voor zorgbehoevende gezinsleden wordt een uitzondering gemaakt. Zij horen niet tot het gezin. Van zorgbehoefte is sprake als er tenminste een indicatie is van tien uur AWBZ zorg, die niet wordt afgenomen. Een gezinslid neemt de geïndiceerde zorg over.
- Studerende kinderen met studiefinanciering behoren ook niet tot het gezin. Deze uitzondering stimuleert dat inwonende meerderjarige kinderen gaan studeren.

2. Om de gezinsuitkering of toets op het huishoudinkomen mogelijk te maken wordt de Wet Investeren in Jongeren ingetrokken.

De huishoudinkomenstoets moet binnen één wet worden geregeld. Dit kan niet over de Wet Investeren in Jongeren en de Wet werk en bijstand verspreid.

MEMO

Wetswijzigingen Wet werk en bijstand 1 januari 2012

3. Een grens aan het inkomensbeleid

De categoriale Bijzondere Bijstand wordt gemaximeerd op een inkomensgrens van 110 %. Het gaat om de volgende voorzieningen:

1. Langdurigheidstoeslag,
2. Meedoenpremie schoolgaande kinderen,
3. Meedoenpremie chronisch zieken,
4. Meedoenpremie ouderen,
5. De collectieve aanvullende zorgverzekering.
6. De Witgoedregeling.

Door de wetgever is bepaald dat deze regelingen vergoed mogen worden of toegekend mogen worden tot een inkomen van 110 % van het sociale minimum. Het treft een klein deel van het bestand van het Werkplein Baanzicht. Verder werkt de huishoudinkomenstoets ook door in deze vier genoemde regelingen. Het inkomen van inwonende meerderjarige kinderen telt volledig mee.

In een voorbeeld

Gezin Janssen, bestaat uit vader en moeder Janssen en dochter Trijntje van 12 jaar. Ouders ontvangen een bijstandsuitkering naar de norm gehuwden. Zoon Tjeerd van 22 woont thuis en werkt in de bouw. Hij verdient 1800,00 Euro netto in de maand. In deze situatie is er voor 1 januari 2012 recht op bovengenoemde voorzieningen voor de ouders. Hun inkomen ligt onder de 120 % sociaal minimum. Trijntje profiteert volledig mee. Ze gaat op haar 12de naar de brugklas en krijgt op grond van de Meedoenregeling een PC. De ouders komen ook voor de overige regelingen in aanmerking.

In de situatie na 1 januari 2012 telt het inkomen van Tjeerd volledig mee bij het gezinsinkomen. Dit betekent dat zijn inkomen belet dat het gezin in aanmerking komt voor een uitkering maar ook dat andere vormen van inkomensondersteuning niet langer mogelijk zijn. Het inkomen van Tjeerd ligt immers ruim boven het sociale minimum (43 %). Dit volgt allemaal uit de wijziging WWB per 1 januari 2012.

Zoals aangegeven is de landelijke wet voorschrijvend. Opvallend is dat niet langer met kan bepalingen wordt gewerkt zoals in het verleden wel het geval was. Met kan bepalingen bood de regering het college de mogelijkheid de wet naar lokale omstandigheden aan te passen en al dan niet gebruik te maken van deze bepalingen. In de lokale regelingen wordt wel de maximale ruimte gezocht. De landelijke regeling moet worden gevolgd. De wet laat geen ruimte voor eigen invulling. In dit voorbeeld zal dan ook de uitkering van de ouders beëindigd gaan worden. Rekening houdend met overgangsrecht wordt dit 1 juli 2012.

Wel zullen gezinnen in 2012 zoveel mogelijk worden ontzien binnen de gemeentelijke regelingen. Als men in 2011 in aanmerking kwam dan zal dit in 2012 niet veranderen. De hardheidsclausule bij elke verordening laat dit toe. Het gaat daarbij wel om gevallen van schrijnende aard die door de huishoudinkomenstoets ontstaan en waarbij het doel van de regeling niet langer wordt gehaald. Deze mensen moeten een jaar de tijd krijgen om aan de nieuwe situatie te wennen dan wel is dit jaar nodig om oplossingen te bedenken voor deze met vliegende vaart ingevoerde wet. De ambitie is en blijft dat alle burgers kunnen meedoen.

Het college wordt verplicht in de loop van 2012 inventarisatielijst op te stellen met betrekking tot alle initiatieven die er zijn voor schoolgaande kinderen. In de loop van 2012 zal deze lijst aan u worden voorgelegd.

MEMO

Wetswijzigingen Wet werk en bijstand 1 januari 2012

Tot slot blijft de inkomensgrens voor de individuele bijzondere bijstand staan op 120%. Richtlijnen met betrekking tot de bijzondere bijstand blijven een verantwoordelijkheid van het college. Er wordt voor de kostensoorten die hier onder vallen geen inkomensgrens voorgeschreven

4. Een wachttijd voor jongeren: vier weken

In de Wet investeren in Jongeren (WIJ) regelt het college een Werkleeraanbod voor elke jongere. Zolang dit Werkleeraanbod er niet is, hoeft de jongere niets te doen. Althans, dit is het beeld en de wet biedt het College ook niet veel mogelijkheden. Met de wens van de jongere wordt immers rekening gehouden en het moet allemaal maatwerk zijn. Gedragingen vooraf (sollicitaties, ontslag) kunnen niet worden gesanctioneerd. Dit moet anders zegt de wetgever.

Jongeren tot 27 jaar krijgen een wachttijd van vier weken. In die eerste vier weken wordt door de jongere gezocht naar scholing of werk. Als nog geen startkwalificatie is gehaald dan ligt het eerst op de weg van de jongere terug te gaan naar school. Pas na afloop van de periode van vier weken kan een aanvraag om bijstand worden ingediend. Als de jongere naar oordeel van het college onvoldoende gedaan heeft dan wordt de jongere een uitkering geweigerd. Een nieuwe zoekperiode van vier weken wordt gestart. Als de jongere onderdeel uit maakt van een gezin dan hebben de overig gezinsleden wel recht op een bijstandsuitkering. De wetgever heeft er bewust voor gekozen om de jongere uit te sluiten als niet voldaan is aan voorwaarden. Zo hebben de overige gezinsleden wel recht.

5. Beperking van de vakantieduur

De wet werk en bijstand kent een regeling voor de vakantieduur. Hierin is bepaald hoe lang men in het buitenland mag verblijven zonder dat dit gevolgen heeft voor het recht op bijstand. Tot 1 januari mag een persoon jonger dan 65 jaar 4 weken in het buitenland verblijven. Is de persoon jonger dan 65 jaar arbeidsongeschikt dan is een periode van 13 weken toegestaan. Als de leeftijd van 65 jaar is bereikt dan loopt de periode op tot 26 weken.

In een voorbeeld

Stel er is een gezin waarin vader 66 is en moeder 59. Verder wonen er twee meerderjarige kinderen in huis met een eigen WWB-uitkering. Een kind is arbeidsongeschikt, het andere kind heeft inkomsten uit deeltijdarbeid en krijgt een aanvulling vanuit de bijstand. Voor dit gezin geldt momenteel dat de vader 26 weken op vakantie naar het buitenland mag. De moeder 4 weken. Het arbeidsongeschikt kind 13 weken en het andere kind 4 weken. Elk recht is individueel. Men kan maximaal gezamenlijk vier weken op vakantie.

Vanaf 1 januari 2012 verandert dit. De persoon jonger dan 65 jaar mag maximaal 4 weken in het buitenland verblijven. Voor 65-plussers is de termijn 13 weken geworden (was 26 weken). In het voorbeeld gezin van daarnet mag vader nog 13 weken naar het buitenland. De overige gezinsleden maximaal 4 weken.

6. Overgangsrecht

Er zijn vier gebieden waarop een overgangsrecht geldt:

- Voor gezinnen met inwonende kinderen geldt een overgangsperiode tot 1 juli 2012. Dit betekent dat gezinnen die op 31 december 2011 met hun meerderjarige kinderen het hoofdverblijf hebben een overgangsperiode van een half jaar hebben. Pas vanaf 1 juli 2012 is de huishoudinkomenstoets op hen van toepassing.
- Jongeren die onder de Wet Investeren in Jongeren (WIJ) vallen blijven onder deze regeling vallen tot maximaal 1 juli 2012. Ze moeten dan wel een Werkleeraanbod op grond van de WIJ ontvangen. Als het Werkleeraanbod voor 1 juli 2012 stopt dan gaat de jongere eerder over naar de WWB 2012.

MEMO

Wetswijzigingen Wet werk en bijstand 1 januari 2012

- De categoriale Bijzondere Bijstand geldt een overgangperiode van drie maanden. Voor de Meedoenregeling en de Witgoedregeling geldt dat deze op basis van het oude recht worden afgehandeld tot 1 april 2012. Alle aanvragen ingediend voor 1 april worden dus op basis van het 'gunstige' regime 2011 afgehandeld. Bij uitwerking van onbillijke aard zal, zoals hierboven is aangegeven gebruik worden gemaakt van de hardheidsclausule.

De Collectieve Aanvullende Verzekering is een periodieke voorziening. Deze periodieke vergoeding moet uiterlijk op 1 april 2012 zijn omgezet naar de nieuwe wet. Als het gezinsinkomen hoger is dan 110 % mag men met terugwerkende kracht niet meer deelnemen aan het collectief voor het hele jaar 2012. Inmiddels heeft het college hier voor een oplossing gevonden. Hier over bent u november 2011 reeds geïnformeerd.

De Langdurigheidstoeslag kent geen overgangsrecht. Dit betekent dat de huishoudinkomenstoets geldt vanaf 1 januari 2012 voor alle gezinnen met kinderen. In het voorkomende geval is dit niet billijk.

In een voorbeeld

We nemen een gezin van vader Jan (58) en moeder Maaïke (60). Het gezin leeft vanaf 1999 van de WIA-uitkering van vader Jan. Vanaf 2004 wordt de Langdurigheidstoeslag ontvangen. Bij hen in woont vanaf 2007 dochter Anneke (34) met kleinkind Josje. Anneke ontvangt een bijstandsuitkering naar de norm voor een alleenstaande ouder. Ze ontvangt in 2010 en 2011 de Langdurigheidstoeslag. Met ingang van 1 januari 2012 vervalt het recht op de uitkering voor Anneke. Ze behoort met haar dochter tot het gezin. Uiterlijk 1 juli 2012 wordt dit recht omgezet (overgangsrecht). Dit is landelijk bepaald. Voor de Langdurigheidstoeslag is geen overgangsrecht aanwezig. Dit zou betekenen dat er geen recht meer is voor dit gezin. Bij de beoordeling van het recht op Langdurigheidstoeslag telt het inkomen van ouders en dochter over de afgelopen 3 jaar mee. (2009 tot en met 2011). Dit inkomen ligt boven de 110 % gezinsnorm (de WIA uitkering van vader Jan). Deze uitwerking is onbillijk. In het overgangsjaar 2012 zal met schrijnende gevallen coulant worden omgegaan. Bijvoorbeeld als er geen arbeidsmarktperspectief is om de situatie door de gezinsleden zelf te laten veranderen.

Wat betekent dit voor het gemeentelijke beleid en de uitvoering?

Algemeen

Allereerst valt op dat er veel wordt voorgeschreven. Lokale beleidsvrijheid verdwijnt bijna volledig. Als er niet rechtstreeks wordt voorgeschreven dan gebeurt dit op indirecte wijze. De regering gaat ook over de financiering: op het Inkomensbudget wordt gekort vanwege een verwachte opbrengst uit een strenger beleid.

Nieuwe verordeningen

De volgende gemeentelijke verordeningen moeten worden aangepast:

- De Afstemmingsverordening WWB gemeente Tynaarlo 2011
- De Toeslagenverordening WWB gemeente Tynaarlo 2011
- De verordening Meedoenpremies gemeente Tynaarlo 2011
- En de verordening Langdurigheidstoeslag gemeente Tynaarlo 2009

Tegelijkertijd worden alle WIJ verordeningen ingetrokken:

- Maatregelenverordening WIJ gemeente Tynaarlo 2011
- Toeslagenverordening WIJ gemeente Tynaarlo 2011

De verordeningen moeten door de gemeenteraad worden vastgesteld.

MEMO

Wetswijzigingen Wet werk en bijstand 1 januari 2012

Voorlichting aan klanten

Binnen het BeleidsCoördinatieOverleg (BCO) met de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo is met de ISD-AAT afgesproken de voorlichting proactief op te pakken. De impact voor gezinnen die het aan gaat is ontzettend groot. Hier hoort een tijdige voorlichting bij. De ISD-AAT heeft daarom een communicatieplan gemaakt.

Bezuinigingen

Landelijk wordt 135 miljoen extra bezuinigd op het dossier Werk en Inkomen:

- 35 miljoen was bestemd voor de vervallen vrijstelling van verplichtingen voor alleenstaande ouders. Bij amendement is geregeld dat alleenstaande ouders vrijgesteld kunnen blijven.
- 40 miljoen is bestemd voor de aanscherping van de categoriale Bijzondere Bijstand.
- 54 miljoen wordt toegerekend aan de invoering van de huishoudtoets.

Extra middelen voor de invoering

Er komt geen extra geld voor de aanpassing van de WWB.